

УДК 332.1

Світлана Юріївна ГОНЧАРОВА

кандидат економічних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Ірина Володимирівна БУРЯК

аспірант кафедри управління персоналом та економіки праці

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація

Розглянуто питання соціально-економічної діяльності домогосподарств в період становлення «нової економіки». Наведено сутність поняття «домогосподарство», його основні види діяльності, розглянуто приклади оптимізації діяльності розвитку домогосподарств.

Ключові слова: домогосподарство, економіка знань, соціально-економічна діяльність, нова економіка.

Svitlana Yuriivna GONCHAROVA

The Candidate of Science in Economics, the Associate Professor of the Department of Personnel Management and Labor Economics

of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

E-mail: svetvokne2012@yandex.ru

Iryna Volodymyrivna BURIK

The graduate student of the Department of Personnel Management and Labor Economics of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

E-mail: ira.buryak.1@mail.ru

THE ROLE AND IMPORTANCE OF HOUSEHOLD ACTIVITY UNDER CONDITION OF NEW ECONOMY FORMATION

Abstract The issue of socio-economic household activity under condition of new economy formation is considered. The concept of "household" is given, its main types and the examples of its optimisation are examined.

Keywords: *household, the economy of knowledge, socio-economic activities, the new economy.*

Однією з основних тенденцій розвитку сучасного суспільства є формування «нової економіки», базисом якої, перш за все, є економіка знань, синтез знань та інформації, та розвиток високих технологій. Трактуювання поняття «нова економіка» ще не знайшло єдиних прийнятних для всіх підходів. Проте у західних країнах останні роки продуктивно вивчають феномен «нової економіки», особливо, як новітній напрямок виробництва на макро- та на мікрорівнях. В Україні з цього приводу панує цілковите мовчання, тому дослідження питань цього напрямку мають значний творчий потенціал.

Факт появи «нової економіки» знаходить відображення в багатьох офіційних документах, а саме, в «Економічній доповіді президента США за 2001 рік» [1].

Основні дослідження проводять такі дослідники як Р. Аткінсон та Д. Корріа, Д. Броунінг, Є. Авдокушин, А. Бузгалін, А. Колганов, А. Григорян, В. Іноземцев та Ю. Кофнер.

Метою даної роботи є теоретичне обґрунтування значущості дослідження питань соціально-економічної діяльності вітчизняних домогосподарств і пошук напрямів її оптимізації з метою розвитку економіки, зростання соціальної відповідальності бізнесу, добробуту населення та задоволення його потреб.

Певна річ, безсумнівним є той факт, що ефективно запровадження заходів щодо покращення економічного стану держави неможливе без дослідження діяльності і стосунків між суб'єктами господарювання та їх економічної поведінки [2]. І тому, посилаючись на досвід розвинених країн, та аналіз економічних процесів в Україні, більшість фахівців погоджуються з тим, що важливу роль в економічному зростанні виконують саме домогосподарства, які є і виробником і споживачем товарів та послуг. Щодо розвитку економіки держави, то домогосподарства є важливими платниками податків, поповнюючи державний бюджет і таким чином, утримуючі апарат влади, забезпечуючи державне фінансування освітніх та

медичних установ, а з іншої сторони – домогосподарства є важливим суб'єктом соціальних відносин, що впливає на демографічні процеси, отримує виплати з пенсійного фонду, фонду зайнятості тощо.

В Україні дослідження економічної природи домогосподарства тільки починається. Основними дослідниками на пост радянському просторі проводили такі вчені, як В. Жеребін, С. Реверчук, О. Ковалюк та інші. Значний внесок в розумінні економічної теорії розвитку домогосподарств зробили і зарубіжні вчені: Дж. Бьюкенен, Г. Беккер, К. Бюхер, М. Вебер, Дж. М. Кейнс та інші дослідники світового рівня.

В сучасній літературі існує багато підходів до трактування терміну «домогосподарство». Найчастіше під домогосподарством розуміють окрему людину або групу людей, що забезпечують себе усім необхідним для життя. У випадку групи – це люди, які ведуть спільне господарство, тобто пов'язані спільним побутом, взаємодопомогою та спільним витрачанням ресурсів, необхідних для життя [3].

Домогосподарство та його дохід беруть участь у всіх процесах, що відбуваються в соціально-економічній системі суспільства, впливають на динаміку та тенденції розвитку економіки [4]. Саме домогосподарства стають головним джерелом інвестування та стимулювання розвитку реального сектора економіки.

Домогосподарство являється окремим суб'єктом господарювання, в якому рівень життя його членів повністю залежить від їх доходу. Тому однією з основних функцій домогосподарств є примноження основного доходу та збережень.

Нажаль, в умовах сьогодення за даними Державної служби статистики України реальні доходи населення у I кварталі 2015 року впали у порівнянні з аналогічним періодом 2014 року на 23,5%. У той же час витрати населення за аналогічний період збільшилися на 12,4%. Українці відкладають заощадження на 89,7% менше, ніж у I кварталі 2014 року [5]. Окреслена ситуація є яскравим відображенням кризових процесів в країні. Це призводить до соціальної напруги в суспільстві, диференціації добробуту домогосподарств та розшарування суспільства за рівнем доходів.

Україна, наразі, переживає не найкращий період як в економічній, так і в соціальній сферах. Але важливо розуміти, що одним із найголовніших факторів розвитку економіки країни є розвиток регіональних домогосподарств. Тому перед державою стоїть нагальне завдання створити сприятливі умови для оптимізації розвитку соціально-економічної діяльності домогосподарств. Ці дії можна виконати на прикладі розвинених країн:

політика уряду і НБУ повинна бути спрямована на усунення інфляційних процесів;

зниження ПДВ на соціально важливі товари, що повинно забезпечити купівельну спроможність домогосподарств;

створення механізмів, що дозволять вивести приховані доходи домогосподарств з тіньового сектору економіки;

створення механізмів, які міститимуть в собі «портфельний» вибір виду заощаджень та інвестувань, що є необхідною умовою розвитку «нової економіки»;

надання пільгових кредитів домогосподарствам, які приймають участь у розробці або втіленні інноваційних технологій;

заохочення розвитку малого бізнесу у всіх сферах виробництва.

Цікавим є досвід Німеччини, де створювалась та реалізовується програма «Інновація», – молодим технологічним фірмам та інноваційним бізнесменам-початківцям пропонуються різні варіанти фінансування розробки та виведення на ринок нових продуктів, технологій та послуг. Програма «Співпраця з наукою», яка пов'язана з тим, що нові наукові розробки необхідно якомога швидше впроваджувати у виробництво у формі конкурентоздатних продуктів і технологій. Саме тому фінансово заохочується обмін новою інформацією і кадрами між наукою і виробництвом, створення інноваційних мереж [6].

Усе це дає нам можливість побачити, що домогосподарства мають особливе значення в економічному житті населення. Цікавим фактом є перерозподіл функцій між домогосподарствами та державою: чим економічно сильнішою є держава, тим менше функцій залишається у домогосподарств, і навпаки, чим скрутніше становище у державі, тим більше функцій у домогосподарств. Якщо провести аналіз

ролі домогосподарств в Україні за останні двадцять років, то можна побачити, що коли держава не може виконати перед суспільством соціальних та економічних зобов'язання, весь економічний тягар кризи лягає на домогосподарства. .

Проаналізувавши вище сказане, можна зробити висновок, що внаслідок глобалізаційних процесів у всіх сферах життєдіяльності наше суспільство стоїть на початку розвитку «нової економіки». Роль домашніх господарств в її становленні та розвитку дуже велика. Тому необхідним є постійний моніторинг видів діяльності домогосподарств та розроблення на його основі шляхів їх вдосконалення та раціоналізації, запровадження яких забезпечить підвищення рівня та якості життя населення в цілому.

Список використаної літератури

1. Проблеми теорії і практики управління. Нова економіка: міф та реальність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vasilievaa.narod.ru/3_6_01.htm
2. Популярный экономико-статистический словарь-справочник/ Под.ред. И.И. Елисеевой.-М. : Финансы и статистика, 2008.- 38с.
3. Шаманська О. Прагматика реалізації дохідної поведінки домогосподарств в контексті сучасних тенденцій. / О.Шаманська// Галицький економічний вісник - №1(40) – 2013 р. – С. 112-118.
4. Сапога Т.В. Домогосподарство – важлива складова функціонування економіки / Всеукраїнський науково-виробничий журнал Сталий розвиток економіки.- 2010. – С. 49-52.
5. Державна служба статистики України [Електрон-ний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Україні потрібен революційний прорив у розвитку малого бізнесу. Виступ Президента країни Л.Д.Кучми н Всеукраїнській нараді з питань підприємництва 15 липня 2002 р. // Урядовий кур'єр. – 2002, 17 липня